

MOLDOVA ÎNTRE DEZVOLTAREA ECONOMICĂ ȘI VIZIUNEA POLITICĂ

Autor: Apostol Irina
Coordonator: Simion Simion Dănuț,
lector universitar, Magistru în
psihologie drd. UTM

Termeni cheie: banii, investiții economice, Uniunea Europeană, Comisia Europeană.

Cu siguranță pentru fiecare dintre noi banii au o importanță foarte mare și ar fi complicat să ne imaginăm chiar și o zi din viața fiecăruia fără a gestiona careva resurse financiare.

Totuși banii nu înseamnă același lucru pentru noi toți. Pentru unii înseamnă liniștea unei case, pentru alții aglomerația urbană, o oază de liniște sau o tristețe nemărginită. Banii sunt un mijloc dar cu reprezentare socio-emoțională ridicată. Pentru unii sunt cu adevărat importanți iar pentru alții chiar nu contează. Trocul încă în multe țări e relația economică de bază. În urma unui studiu organizat de "EuroSTAT" s-a demonstrat că țări precum Australia, Canada, Japonia și țările UE investesc mai mult în locuințe, combustibili și utilități; Rusia și India mai mult pentru mâncare iar SUA pentru medicină și asigurări medicale. Deasemenea Rusia și Mexic alocă foarte puține resurse pentru sistemul de învățământ, Arabia Saudită țară musulmană, pentru tutun și alcool; India pentru resurse de comunicare, restaurante și hoteluri.

Aceste diferențe apar din cauza individualității culturale, viziuni doctrinare sau politice ale populației sau din cauza unor tradiții adânc înrădăcinate în mentalul colectiv.

Fiecare stat are o viziune proprie asupra scopului și a necesității banilor fapt ce generează uneori și imixtiunea unor indivizi controversați în manipularea și influențarea societății prin intermediul manipulării informațiilor în special a celor false legate de dirijarea capitalului. În țările în curs de dezvoltare și țările sărace banii au devenit nu de puține ori un mijloc de influențare și manipulare a populației.

Este bine cunoscut că Uniunea Europeană oferă sprijin de preaderare statelor care înaintează o cerere spre aderare. Acest instrument ajută statele candidate să îndeplinească condițiile de aderare la UE, alinierea instituțiilor și a normelor acestora la standardele comunității. Cadrul relațiilor dintre UE și Republica Moldova este Acordul de Asociere, care prevede o asociere politică și o integrare economică mai puternică. Asistența UE sprijină modernizarea Moldovei prin reforme pentru creșterea economică și crearea locurilor de

muncă, precum și pentru respectarea drepturilor omului și consolidarea democrației.

Asocierea cu Uniunea Europeană este o prioritate pentru Republica Moldova, iar în acest scop obiectivele de bază sunt realizarea accesului mai bun pe piață, eliminarea taxelor de import și export, precum și eliminarea barierelor în domeniul comerțului. Uniunea Europeană este principalul furnizor de Investiții Străine Directe (ISD) în Republica Moldova, 53,4% din totalul ISD provin din UE.

Totuși, ca urmare a crizei mondiale, fluxurile de investiții orientate în economia națională au scăzut brusc. Criza economică și financiară a redus puternic încrederea investitorilor străini în capacitatea de relansare a economiilor în tranziție, printre care se află și Republica Moldova. La multe proiecte de investiții s-a renunțat, fie au fost amânate.

În prezent, corupția, instabilitatea politică și guvernările ineficiente influențate adânc de gândirea postsovietică țin departe investitorii de economia moldovenească chiar dacă oportunități de dezvoltare în economia directă încă există. Alte constrângeri care reduc atractivitatea investițională a țării noastre țin de calificarea forței de muncă, legislația muncii rigidă, infrastructura în stadiu avansat de degradare, cadrul legal și instituțional slab, ineficiența mecanismelor de protecție a investitorilor.

Statul federal rus nu mai este de o bună perioadă de timp lider la capitolul investiții directe în economia Republicii Moldova. Conform ultimului raport al Băncii Naționale, investitorii ruși au ajuns pe locul 6, fiind devansați de țările europene. Astfel, potrivit datelor BNM, în 2016 investițiile rușești erau de peste 200 de milioane de dolari și au scăzut până la puțin peste 70 de milioane de dolari în 2017.

În distribuția geografică a capitalului social acumulat, investitorilor din țările UE le-a revenit ponderea majoritară – 52,2%. Investitorii din țările CSI au deținut o pondere de 11,1% din totalul capitalului social acumulat, cei proveniți din alte țări dețin investiții în proporție de 36,7%. Dacă ne referim la investițiile în sectorul bancar, pe țări, clasamentul este condus de Italia, urmată de România, Franța și Germania. În ceea ce privește investițiile în restul sectoarelor, atunci în fruntea clasamentului este Rusia, pe locurile următoare situându-se Olanda, Italia, Statele Unite ale Americii, Cipru și Germania. În 2017, cei mai mari investitori au fost cei din Olanda, pe locul doi clasându-se cei din Spania. De menționat că în anii 2015-2016, Olanda ocupa locul 2 la capitolul investiții directe, iar Spania nici nu se afla în top 10. Locurile 3, 4 și 5 sunt ocupate de Franța, Cipru și România. Pentru crearea de noi locuri de muncă: odată cu venirea în Moldova a mai multor companii mari, pe lângă fluxul de investiții, se soluționează o serie de probleme extrem de stringente: aducem în discuție cazul Draexlmaier soluționat cu crearea a aproape 3 mii de locuri noi pentru

profioniști. Întrucât companiile care s-au decis să-și deschidă filiale și linii de producție, s-au confruntat cu problema lipsei specialiștilor mare parte dintre investitori inclusiv cei germani sau austrieci aplică propriile sisteme de selectare și pregătire a cadrelor profesionale colaborând eficient cu școlile profesionale, colegiile sau universitățile.

De multe ori auzim că Moldova a primit din partea UE sume mari de bani, însă de mult mai puține ori auzim ce s-a făcut și cu ei. Iată câteva dintre domeniile în care acești bani s-au investit: În medicină: o nouă secție de chirurgie, deschisă la începutul lunii mai, 2014, la Spitalul Clinic Republican. Blocul cu o suprafață de 10 mii m.p. s-a construit timp de doi ani. El include 16 săli de operație moderne, 75 de paturi de terapie intensivă, un bloc de sterilizare a echipamentului, un laborator de analize de urgență și metabiopsie, o bancă de sânge și o încăpere pentru colectare și neutralizare a deșeurilor medicale. În noul bloc, vor fi tratați de la 25.000 la 35.000 de pacienți.

În alimentarea cu apă: proiectul de reconstrucție a sistemului de alimentare cu apă și canalizare din raionul Călărași, realizat în perioada 2011 – 2012. Peste 25,5 milioane de lei investiți în construcția sistemelor de epurare a apelor uzate și de alimentare cu apă potabilă. Proiectul furnizează apă potabilă de calitate pentru circa 18 mii de oameni din regiune și a creat 13 locuri noi de muncă.

În agricultură: „Filiera Vinului”, prevede acordarea împrumuturilor concesionale în industria vinului cu scopul de a o moderniza. Programul este în valoare de 75 milioane euro și va fi realizat până în anul 2016. Aproximativ 20 de companii vinicole moldovenești au participat la proiect și au obținut 21 milioane euro pentru modernizarea producției de vin și îmbunătățirea calității lui. Agricultură R. Moldova este una dintre cele mai importante ramuri ale economiei - asigură aproximativ 40% din exporturi, motiv pentru care, începând cu 2014 beneficiază de fonduri europene nerambursabile, în valoare de 300 milioane de euro.

În educație: datorită proiectului „Parteneriatul global în domeniul educației”, cu un buget total de 4,4 mln dolari, din 2009 numărul grădinițelor de copii a crescut de la 1349 până la 1418. 83 de grădinițe din Republica Moldova au fost reparate pe parcursul anului 2017 din banii oferiți de Guvernul României iar executivul Republicii Moldova va asigura o contribuție în valoare de 4% din suma totală alocată. În perioada 2014 – 2016 au fost alocate 23 de milioane de euro pentru repararea și remobilarea a 832 grădinițe din toate raioanele țării.

În infrastructură: cât ține de dezvoltarea infrastructurii drumurilor, pentru anii 2018-2020 MTID își propune: construirea centurii de ocolire a mun. Chișinău (84 km, 260 mil. EUR), reabilitarea traseului național M14 Criva-Chișinău (265 km, 260 mil EUR). Dezvoltarea proiectelor de infrastructură feroviară: reabilitarea liniei de cale ferată Cuciurgan (frontiera cu Ucraina) - Complexul Portuar Giurgiulești (75km, 27 mil EUR). Proiecte de tip Quick Win:

dezvoltarea și modernizarea infrastructurii Complexului Portuar Giurgiulești (3,6 mil EUR), studiu de fezabilitate pentru reabilitarea și modernizarea aeroporturilor internaționale Bălți și Mărculești (1 mil EUR).

Implimentarea politicilor publice: în 2004 Comisia Europeană a lansat Politica Europeană de Vecinătate (PEV) – European Neighbourhood Policy (ENP). PEV este o schimbare de comportament al Uniunii Europene față de țările vecine. Obiectivele acestei politici au fost de a stabili la hotarul UE „o centură de țări prietenoase”, la care, împreună cu vecinii din Europa de Est s-a adăugat un grup mare de țări din Africa de Nord – țările din sudul Mediteranei. Obiectivul acesteia este de a pune accentul pe promovarea stabilității, securității și dezvoltării economice.

Avem o certitudine că UE va continua realizarea proiectelor de investiții în Rep. Moldova. Uniunea Europeană și țările contribuatoare sunt gata să sprijine Rep. Moldova în implementarea proiectelor de investiții ce vizează dezvoltarea zonelor rurale și punerea în aplicare a Acordului de asociere ce ține de crearea zonei de liber schimb.

Indiferent de investițiile pe care le acorda țările străine, societatea nu ajunge să fie informată referitor la originea acestora (contextul social favorizează media rusească care nu are interes să transmită informații veridice) și importanța lor pentru dezvoltarea Moldovei. Dacă mai adăugăm și jocurile politice într-o societate încă neînchegată funcțional plus situația financiară tabloul general nu arată deloc bine. Soluții însă sunt. Alternarea surselor de informare, un învățământ progresist și funcțional, implicarea socială activă, dreptul crescut la opinie și cuvânt atitudine față de guvernare și responsabilitate civică.

Bibliografie:

1. Banca de date statistice a Republicii Moldova
2. Monitorul Fiscal

Resurse internet:

3. <https://www.timpul.md/articol/fonduri-europene>
4. <http://agora.md/stiri/40981/tarile-cu-cel-mai-mare-volum-de-investitii-directe-in-republica-moldova>
5. <http://diez.md/2014/09/26/cele-mai-vizibile-investitii-ale-uniunii-europene-in-moldova/>
6. <http://bani.md>